

Avskrift.

J.G.

Deduktjonsindlæg
i sak 35/1916.

Enkefru Zackariassen og Sverdrup Zackariassen, Tromsø,

mot

blikkenslager Lars Hansen jnr., Tromsø.

Under et ophold paa Spitsbergen sommeren 1899 opdaget nu avdøde skipper Søren Zackariassen og cit. sønnen Sverdrup Zackariassen endel kulfelter i Isefjorden. Aaret efter drog de derop paany sammen med ingeniør Nilson og en anden kristianiamand og annekterte disse felter. Interessentskabskontrakt blev oprettet. Interessentskabet gav sig navn av "Isefjordens kulkompani", og Søren og Sverdrup Zackariassen blev medinteressenter for hver 1/12. I april maaned 1914 solgte interessentskabet sine kulfelter til et russisk-tysk selskab, som den 20. mai 1914 indbetalte i haandpenger paa dette kjøp 35000 rubler. Saa kom imidlertid krigen og ovennævnte selskab oversat kontraktbetingelserne, hvorfor dette kjøp gikk overstyr. En tid efter solgte det norske selskab paany feltene til et russisk selskab, som den 18. februar d.a. indbetalte 60.000 rubler som 1. rate av kjøpesummen.

Av de først indbetalte 35000 rubler faldt der paa Søren og Sverdrup Zackariassen 2/12 kr. 1581.50, som utbetaltes indst. vaaren eller sommeren 1915 ifølge fudmagt. Pengene utbetaltes av ingeniør Nilson. Denne hadde i længere tid forhalet utbetalingen av dette beløp til Søren og Sverdrup Zackariassen, og da indst. vaaren og sommeren 1915 laa paa Grefsen sanatorium, blev han av ovennævnte 2 rettighetshavere bemyndiget til at forhandle med Nilson om betaling av beløpet og til at motta samme paa disses vegne. Denne fuldmagt blev indsendt til interessentskabets regnskabsfører hr. høiesteretsadvokat Sam. Johnson, Kristiania. Saaledes gik det til at indst. kom til at motta disse penge paa sin svigerfars og svogers vegne.

Av de den 18. februar d.a. indbetalte 60.000 rubler faldt der paa Søren og Sverdrup Zackariassen 2/12 kr. 2781.01, som ogsaa i henhold til ovennævnte fuldmagt, der var blit liggende hos advokat Johnson uten at være blit tilbakekaldt, blev utbetalt indst. saaledes: Kr. 92 til sakfører Berntsen, Kristiania ifølge ordre fra indst. og resten kr. 1854,01 indst. personlig i bankanvisning.

Indst. har saaledes paa vegne av Søren og Sverdrup Zackariassen ialt mottat kr. 4362.51 eller for hver av den kr. 2181.25, som han trods gjentagne paakrav ikke har utbetalt fordringshaverne.

Søren Zackariassen er nu avgaat ved døden. Hans hustru Johanne Zackariassen hensitter nu i uskifte efter sin mann, og pengene tilkommer saaledes hende.

Indst. har paastaat at han er eier av Sverdrups 1/12 i henhold til kjøpekontrakt dat. 1. juli 1914, som hermed følger fremlagt. Denne kontrakt er imidlertid kun proformaverk oprettet for at undgaa eksekution fra Sverdrups fordringshavere Arnesen & Georgsen, Tromsø i hans tilgodehavende i de da indbetalte 35000 rubler. Denne hensigt med kontrakten var indst. bekjendt med og det var med hans fulde vidende og vilje at den blev oprettet i denne hensigt. Det var altsaa ikke noget salg der foregik, det var alene en proformaoverdragelse. Dette vil ogsaa let forstaaes av den stipulerte kjøpesum, den staar jo ikke i noget forhold til verdien av det solgte, naar man tar i betragtning at der alene i haandpenger paa denne 1/12 da var indbetalt kr 790.75. Endvidere heter det i kontrakten at "kjøpesummen kr. 200.- dags dato er mottat", men Sverdrup Zackariassen har selvsagt ikke mottat 1 øre.

Iøvrig tillater jeg mig at henvise til 1. og 2. hovedvidnesprov av igag, som tilfulde godtgjør, at kontrakten ~~er~~ var proformaverk.

I henhold til det fremlagte og oven anførte og med forbehold om nærmere at begrunde og utvikle søksmaalets rigtighet tillater jeg mig at nedlægge saadan ærbødig

paastand at indst. Lars Hansen jnr. Tromsø tilpligtes at betale til hver av saksøgerne kr. 2181.25 med renter og fuldt tilstrekkelige saksomkostninger

Tromsø den 1 mai 1916.

Erbødigst
Olav Eskeland (sign.)
o.r.sakfører

TIL RETTEN. Irettel. 1/5-16
Meinich (sign.)

Saken gikk sin gang med en vidløftig prosedyre fra partenes jurister. Den blev optatt til dom ved Tromsø byrett den 29. september, 1917. Her blev Lars Hansen dømt til å betale sin svigermor det forlangte beløp, kr. 1701.85 med renter og saksomkostninger.

Hansens forpliktelse overfor Sverdrup Z. blev gjort avhengig av Hansen benegtelses-ed. Denne ed avla han den 3. juni 1918, og han slap derved fri for forpliktelsen.

Blandt sakens dokumenter foreligger der følgende skrivelse fra overretssakfører Ad. Berntsen, Kristiania, til Lars Hansen:

Ad. Isefjord Kulkompami Spitsbergen.

Da næste termin - 1/7 - av kjøpesummen for Green Harbourfeltet nu nærmer sig, tillater jeg mig at gi en utredning angaaende salget og situationen i det hele, saaledes som jeg til dato ved undersøkelser og kontrol har fundet det:

I 1913 haandgav Stavangerselskapet ved advokat Jentoft m.fl. Kristiania det hele Green Harbourfelt til et russisk syndikat ved Weymarn m.fl. for 400.000 rubler uten at ta noget hensyn til de andre rettighetshavere til omraader inden feltet. Foruten Stavangerne hadde Isefjord Kulkompani, Liholdt og fru Falck Dessen anmeldt aneksjoner inden Green Harbouromraadet. Liholdt og senere Schrøder representertes av adv. Sam. Johnson, som åpnet forhandlinger med Stavangerne, og efter tingsvidne og anden innsamling av bevisligheter, lykkedes det at opnaa en verenskomst, hvorved Stavangerne nedsatte sit krav paa 760.000 kroner til 450.000 kroner og Liholdt og Isefjord Kulkompani anerkjendtes henholdsvis 70.000.- og 150.000. kroner plus 30.000 kr til fornødne kommissioner, tils. 700.000.-. Hertil kom 60.000.- som Stavangerne skulde utrede til kommissioner (Haare, Lewin, Jentoft, Krum, m. fl.).

I mars 1914 kom de russiske kjøpere til Kristiania. Det viste sig da at mellemmændene Lewin m.fl. overfor de russiske medarbeidere hadde bundet sig til at forlange en provision av kr. 100.000.-, mens de av Stavangerselskapet kun var sikret de ovennævnte 60.000.- kr.. Til tilveiebringelse av de manglende kr. 40.000,00 gik Liholdt med paa at avsette av sin part 15.000 kr og Isefjord Kulkompani v/ Nilson kr. 25.000 hvorved Liholdts andel reducertes til 55.000,00 og kulkompaniets til 125.000,00 kr..

Fordelingsforholdet blev saaledes:

Stavangerselskapet	kr. 450.000.00
Liholdt	" 55.000.00
Isefjord kulkompani	" 125.000.00
Diverse kommissioner	" 30.000.00
Haare, Jentoft, Lewin m.fl.	" 100.000.00

- 400.000.00 rubler a 1,90 kr. 760.000.00

Under de fortsatte forhandlinger viste kjøperne sig uvillige til at betale mere end 300.000.- rubler, idet deres financierere - og som det senere viste sig - medinteressenter Phiehl & Feling ikke vilde

yde mere end dette beløp til foretagendet.

Sælgerne fandt at maatte gi efter og oprettet saa kontrakten av 1/4 1914 ang. en kjøpesum av 300.000 rubler, eller efter den da forut satte kurs kr. 1.90 - kr. 570.000.--

Hermed blev da enkelte poster reduceret saaledes

1. Stavangerselskapet	kr. 337.500.00
2. Liholt	" 41.250.00
3. Isefjord kulkomp.	" 93.750.00
4. Div. kommissioner	" 22.500.00
5. Haare, Lewin m.fl.	" 75.000.00
	<hr/>
	kr. 570.000.00

Det var denne kontrakt kaptein Staxrud med sin blancofuld-
magt fra Zakariassen tiltraadte.

Efter de reducirte tal opførtes Stavangerne med 3375, Liholt 5700 (nemlig kr. 41.250 plus halvpart av kommissioner 5700 11250 - 52500)

Isefjord kulkompani med 1050 (nemlig kr. 93750.00 plus anden halvpart av 5700 kommissionerne 11250.- - 10500) samt Haare Lewin m.fl. med 750 . Ved 5700

fordelingen av Isefjord kulkompanis andel gaar saaledes først ifra andel i kommissioner kr. 11250.-, og resten deles med 10/24 paa Alfr. Nielson, 10/24 paa Schrøder og 4/24 paa far og søn Zakariassen eller nu L. Hansen. Efter disse forholdstal fordeltes de i mai indbetalte 35000 rubler og de blir ogsaa gjældende ved senere terminer.

Da krigen kom paa bortfaldt de tyske kjøpere, men et helt ny salg kom istand i februar 1915 med v. Weymarn og Ullmann som kjøpere, hvorved kjøpesummen atter løftedes op til de opr. 400.000 rubler (med fradrag av de allerede indbetalte 35.000 rubler) rest 365.000 rubler. Kursen blev samtidig fixeret til kr. 1.92 efter hvilken de indbetalte 35.000 rubler blev avregnet, uten dog at differencen av 2 øre kan sees at være kommet medeierne i Isefjord kulkompani tilgode ved Nilsons klarering.

Nilsons opgjør for andelen av rubler 35.000.00 er godkjent saaledes:

3500 (rubler) av kr. 93750 - kr. 10.973.00
300000

(NB efter kurs 1.90)

Heri fragik forholdsmæssig andel i den til Falck Lassen ydede kjøpesum med 3,7% (overenskomst før) " 401.69

Rest kr. 10.532.81

plus foliorenter i 36 dager " 10.53

kr. 10.543.34

Herav ~~10%~~ 10% til adv. Sam. Johnson " 1.054.33

Rest kr. 9.489.01

Herav 4/24 til Zakariassen sen og jr. kr. 1500. 50.

Hvad Sam. Johnsons 10% angaar vedkommer jo dette ikke Zakariassens parter, han var jo Schrøders mand, men da Nilson for sin del gikk ind herpaa og da der ved opgjøret ifjor ikke blev protestert særskildt har jeg for min del ikke villet reise nogen indsigelse, og da vi jo blev enige om at ta Sam. Johnson som kasserer med kontrol av Nilsson

har jeg ved den sidste termin uten videre godkjendt de 10%. Nilson protesterte siste gang mot disse 10%, men efter hvad jeg har forstaat har han senere maattet akseptere det.

Terminen pr 1/2 1916 utgjorde 60.000 og indbetaltes senere ute i maaneden efter en kurs av kr. 1.92 blev det k. 115.200, som efter de før vedtagne forholdstal fordeltes saaledes:

Stavangerselskapet	kr. 68.210.53
Isefjord Kulkompaniet	" 18.947.73
Liholt	" 8.336.84
Haare, Lewin m.fl.	" 15.157.99
Div. kommissioner	" 4.547.37

kr. 115.200.00

De utbetalte terminer til Haare m.fl. indestaar for tiden urørt hos sælgerens representant, hr. Sandve, idet der raader delte meninger om hvorvidt disse tilkommer noget efterat den oprindelige kontrakt av 1914 gik overstyr og om ikke den nye kontrakt med utelukkende russiske kjøpere skal ansees som kommet istand uten mellemmændenes for-tjeneste. Antagelig vil beløpene til Haare m.fl. ikke bli utbetalt uten efter dom.

Som ~~XXXX~~ nævnte tilfaldt der av februarterminen 60000 rubler Isefjordkompaniet kr. 18.947.37.

Herfra gik til

Sam. Johnson 10% kr. 1894.74.

Rest kr. 17.052.63, hvorav Deres (Søren og Sverdrup Zakariassen opr. parter) 4/24 del med kr. 2842,11. Heri blev fratrukket andel i Sandves utlæg med kr. 61.10, netto kr. 2781.01. Herav utbetaltes mig iflg. kontrakt 1/3 del med kr. 927.- saaledes at resten sendtes Dem med kr. 1854.01.

Før februarterminen blev utbetalt beklaget kjøperne sig over den lave rubelkurs og truet med at la den hele handel gå overstyr - alt saa med forlis av de allerede utbetalte 35000 rubler, hvis ikke sælgerne gjøre de indrømmelser med hensyn til de resterende terminer. De vild ha en chance til at kunne benytte sig av en fremtidig eventuel forhøielse av kursen og sælgerens representanter, derav paa Isefjords vegne Nilson, undertegnet da en tillægsbestemmelse saalydende:

"Vi samtykker i følgende ændring i kontraktens paragraf

"De pr. 1/7 1916 forfaldne 60000 rubler

"De pr. 31/12 1916 forfaldne 60000 rubler

"De pr. 1/4 1917 forfaldne 185000 rubler

"blir ved de respektive forfaldstider at indbetale paa den

"i paragraf 2 omhandlede maate til Centralbanken for Norge

"paa konto for K. Sandve eller ordre, men forplikter vi os

"til ikke at hæve disse beløp før 1/7 1917. Det skal staa

"kjøperne v. Weymann og Ullmann frit at betale efter oprin-

"delig ordlyd i paragraf 2 med restkjøpestem 305000 rubel.

"Kristiania 16 februar 1916."

Efter dette skal terminerne indbetales efterhvert i banken men sælgerne kan ikke hæve noget før 1 juli næste aar. Naar hele kjøpe-summen er betalt, vil Isefjordkompaniet ialt ~~fx~~ ha faat kr. 126.315.58 foruten eventuelt paaløpne renter.

Foruten Green Harbourfeltet har kompaniet jo annektationer ogsaa i Advent Bay. I møte i februar sl. besluttedes at gjøre disse annektationer gjældende overfor Ayer & Longyear og det nye norske Spitsbergensyndikat, som hadde oprettet kontrakt med engelskmændene om Advent Bayfeltet. Gjennem adv. Sam. Johnson er fornøden indsigelse nedlagt, ia fald overfor syndikatet ved bankchef Kielland-Tønkildsen. Schrøder satt op en betænkning som han desværre i en erklæring fra Tromsø ikke har la til grund. Der er indhentet erklæringer (fra Tromsø og fra Tønsberg) til støtte for vort krav, men tingsvidnerne har vi endnu ikke faat i orden.

Annektionen støtter sig til anmeldelse til Utenriksdepartementet ved adv. Hans Heyerdahl dateret 1910, hvori henvises til kartskisse for Advent Bay. På departementets registerkart over Spitsbergen er da ogsaa avsat et omraade som annektert av Isefjord kulkompani. Jeg kan ikke tænke mig andet end at det Norske selskap maa anerkjende de norske finderes rettigheter.

Ja saaledes staar altsaa saken for øieblikket. Jeg assisterer adv. Sam. Johnson i arbeidet med hensyn til Advent Bay.

Med hensyn til Green Harbour er vel intet at gjøre før terminen 1. juli. Skal inden da ha bragt paa det rene forholdet med diverse kommissioner og andet. Venter foreøvrig nærmere fra dig.

Erbødigst
Ad. Berntsen.

Under et ophold paa Spitsbergen sommeren 1894 naaede jeg til Søren Zachariassen og dit. Søren Sverdrup og en anden kulfelter i Isefjorden. April efter drog de derop paa Søren med ingeniør Nilsson og en anden kristianiansk og annekterte disse felter. Interessent-selskabskontrakt blev oprettet. Interessent-selskabet gav sig navn av "Isefjordens kulkompani", og Søren og Sverdrup Zachariassen blev medinteressenter for hver 1/12. I april maaned 1914 solgte interessent-selskabet sine kulfelter til et russisk-tyesk selskab, som den 20. mai 1914 indbetalte i haandpenger paa dette kjøp 35000 rubler. Saa kom imidlertid krigen og ovennævnte selskab overset kontraktbetingelserne, hvorfor dette kjøp gikk overstyr. Da tid efter solgte det norske selskab paa ny feltene til et russisk selskab, som den 18. februar d.a. indbetalte 30.000 rubler som 1. rate av kjøpesummen.

Av de først indbetalte 35000 rubler faldt der paa Søren og Sverdrup Zachariassen 2/12 kr. 1361.50, som utbetaltes indst. vaaren 1915 ifølge fuldmagt. Pengene utbetaltes av ingeniør Nilsson. Denne hadde i langere tid forbehold utbetalingen av dette kjøp til Søren og Sverdrup Zachariassen, og de indst. vaaren og sommeren 1915 las paa Grefsen saksforeren, blev han av ovennævnte 2 rettighetshavere begrundiget til et forhandlet med Nilsson om betaling av beløpet og til at motte samme paa disse vegne. Denne fuldmagt blev indsendt til interessent-selskabet saksforer kr. høiesterrettsadvokat Sam. Johnson, Kristiania. Saaledes gik det til at indst. kom til at motte disse penge paa sin egen forfars og svogers vegne.

Av de den 18. februar d.a. indbetalte 30.000 rubler faldt der paa Søren og Sverdrup Zachariassen 2/12 kr. 8781.01, som ogsaa holdt til ovennævnte fuldmagt, der var blitt liggende hos advokat Johnson uten at være blitt tilbakebetalt, blev utbetalt indst. saaledes kom det til saksforer Berntsen, Kristiania ifølge ordre fra indst. og ved 1884,01 indst. personlig i bankanvisning.

Indst. har saaledes paa vegne av Søren og Sverdrup Zachariassen ialt mottatt kr. 4333,51 eller for hver av dem 2166,75. Disse to ordte gjentagne ganger ikke har utbetalt de samme beløp.

Søren Zachariassen er nu avdød. Søren Zachariassen benytter nu i uskifte efter sin hustru og søster med saaledes hendt.

Indst. har paastaat at han er alieret med Søren Zachariassen i haandholdt tilkjøpekontrakt dat. 1. juli 1914, som har blitt oprettet. Denne kontrakt er imidlertid kun proformaoverført oprettet. Endogsaa annektion fra Sverdrups fordringshavere Arnesen & Gundersen i hans tilgodehavende i de da indbetalte 35000 rubler. Denne hensigt med kontrakten var indst. bekjendt med og det var med indst. vidende og vilje at den blev oprettet i denne hensigt. Det var ogsaa ikke noget salg der foregik, det var alene en proformaoverdragelse. Dette vil ogsaa let forstås av den stipulerte kjøpesum, den staaer jo ikke i noget forhold til verdien av det solgte, naar man tar i betragtning at der alene i haandpenger paa denne 1/12 da var indbetalt kr 790.75. Saavidere heter det i kontrakten at "kjøpesummen kr. 800,- dags dato er mottatt", som Sverdrup Zachariassen har selvsagt ikke mottatt i gre.

Iøvrig tillater jeg mig at henviser til l. og 2. hovedvidnesproven av isag, som tilfulde godtgjør, at kontrakten var proformaoverført.